

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ KRONOLOJİSİ (1923-1998)

*Turgay GÜNDÜZ**

SUMMARY

In this article, it has been studied chronologically religious educational history of Republic era in Turkey.

A. GİRİŞ

Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi, hayatın pek çok alanında önemli değişikliklerin yapıldığı bir zaman dilimidir. Eğitim zaviyesinden bakıldığında da aynı derecede önemli ve kayda değer faaliyetlerin olduğu görülür. Bu dönem eğitim tarihi ile ilgili yapılmış bir kaç değişik çalışma incelendiğinde bunu hemen farketmek mümkündür.

Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen değişiklikler ve getirilen yenilikler pek çok açıdan din eğitimi ve öğretimi ile ilgili bir durum arzeder. Bununla birlikte direkt olarak eğitimle ilgili değişikliklerden de en çok din eğitimi nasibini almıştır, denilebilir. Bu çalışmamızda Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze, 75 yıllık eğitim tarihi boyunca din eğitimini yakından ilgilendiren olayları kronolojik tarzda anahatlarıyla incelemeyi uygun gördük.

Çalışmamızda, din eğitimi ile doğrudan ilgili olayların yanında, din eğitimiyle ilgi kurduğumuz önemli bazı olayları da mümkün oldukça zikretmeye çalıştık. Tarihi sıralamada yılları belirtmeyi esas alarak gün ve ayları parantez içinde vermeği tercih ettik.

* Araş. Gör.; U.Ü. İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı.

B. KRONOLOJİK TABLO

1923 (29 Ekim)	☐ Cumhuriyetin ilanı
1924 (2 Ocak)	☐ TBMM, Cuma gününü “Resmi Hafta Tatili” olarak kabul etti.
1924 (3 Mart)	☐ Şer’iye ve Evkaf ve Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Vekaletlerinin İlgasına Dair Kanun (429 sayılı) TBMM tarafından kabul edildi. Bu kanunun amir hükmü gereği; ☐ Şer’iye ve Evkaf Vekaleti kaldırıldı. ☐ Diyanet İşleri Reisliği (Başkanlığı) kurularak Başvekalete (Başbakanlığa) bağlandı. ☐ Tevhid-i Tedrisat Kanunu (430 sayılı) TBMM tarafından kabul edildi. Bu kanunun amir hükmü gereği; ☐ Türkiye’deki bütün eğitim-öğretim kurumları Maarif Vekaletine (Milli Eğitim Bakanlığına) bağlandı. ☐ Şer’iye ve Evkaf Vekaleti veyahut hususi vakıflar tarafından idare olunan bütün medrese ve mektepler Maarif Vekaletine devredildi ve bağlandı. ☐ “Dini hizmetlerin ifasıyla görevli memurları yetiştirmek üzere ayrı mektepler (İmam ve Hatip Mektepleri) açılması” kabul edildi. ☐ “Darülfünun’da bir İlahiyat Fakültesi açılması” kabul edildi.
1924 (8 Mart)	☐ Şer’i mahkemeler kaldırıldı.
1924 (21 Nisan)	☐ Daru’l-Hilafeti’l-Âliye ve Medresetü’l-Mütehassisin kapatıldı.
1924	☐ Diğer bütün medreselerde kapatıldı ve kuruluşundan yaklaşık 857 yıl sonra medrese adı tarihe karıştı. ☐ 29 yerde ilk defa İmam ve Hatip Mektepleri açıldı. ☐ Liselerin programlarındaki Din dersleri çıkarıldı. ☐ Osmanlı döneminde 6 yıl olan ilkokul yani ilköğretim, Tevhid-i Tedrisat kanunundan sonra yapılan düzenlemelerle 5 yıla indirildi. ☐ Türkiye Cumhuriyetinin ilk anayasası (Teşkilat-ı Esasiye) kabul edildi. 2. maddesinde “Türkiye Cumhuriyetinin dini, Din-i İslâmdır” ifadesi yer aldı.
1925 (11 Şubat)	☐ Şeyh Said isyanı.

1925 (21 Şubat)	□ TBMM’nde verilen bir önerge üzerine, Kuran-ı Kerim ve Hadis Tercümesi yaptırılması için Diyanet bütçesine ek bir ödenek konması kabul edildi ve “Hak Dini Kur’an Dili” adlı tefsir ile “Muhtasar-ı Tecrid-i Sarih Tercümesi ve Şerhi” bu karar sonucu gerçekleştirildi.
1925 (4 Mart)	□ II. İstiklal Mahkemesi kuruldu.
1925 (2 Nisan)	□ “Hafız-ı Kur’an” yetiştirilmek üzere Diyanet bütçesine “Hafız Muallimleri Ücuratı” adlı özel ödenek konması doğrultusunda verilen bir önerge TBMM’nde kabul edildi.
1925 (29 Haziran)	□ İsyân bölgelerindeki tekkeler kapatıldı.
1925 (2 Eylül)	□ Tekke ve zaviyelerin kapatılması, dini kıyafetler ve memurların şapka giyeceklerine dair Bakanlar Kurulu kararı yayınlandı.
1925 (25 Kasım)	□ Herkese şapka giyme zorunluluğu getiren 671 sayılı “şapka giyme kanunu” kabul edildi.
1925 (30 Kasım)	□ 1341 tarih ve 677 sayılı “Tekke ve zaviyeler ile türbelerin kapatılmasına ve türbedarlıklar ile bazı ünvanların men ve ilgasına dair kanun kabul edildi. Bunun ardından Türkiye’de bulunan bütün tekke ve zaviyeler kapatıldı.
1925 (26 Aralık)	□ Milletlerarası saat ve takvimin kabulü hakkında kanun kabul edildi.
1926 (1 Ocak)	□ Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayınlanan bir genelge ile “Cihat-ı Fer’iye” olarak bilinen ve bir camide Buhari, Müslim, Şifa-i Şerif vs. okunması şeklinde gerçekleşen “ikinci derecedeki din görevliliği” kadroları kaldırıldı.
1926 (1 Mart)	□ Yeni “Türk Ceza Kanunu” kabul edildi.
1926 (15 Mart)	□ Türkiye’de ilk defa Türkçe hutbe okundu; âyet ve duaların Türkçe meâliyle namaz kıldırıldı.
1926 (17 Şubat)	□ 743 sayılı Medeni kanun kabul edildi.
1926 (4 Ekim)	□ İsviçre Medeni Kanunu yürürlüğe girdi ve yeni ceza kanunu benimsendi.
1926	□ İstanbul ve Kütahya’dakilerin dışında bütün İmam ve Hatip Mektepleri kapatıldı. □ Türk Musikisinin icrası ve öğretilmesi yasaklandı.
1927	□ Köy Muallim Mektepleri açıldı. Programlarında, bir sınıfta yalnız bir saatlik bir Din dersi bulunmaktadır. □ Orta mektep ve lise müfredat programlarında ek yapılarak orta okul programından Din bilgisi dersleri çıkarıldı.

1927.(17 Şubat)	☐ Diyanet İşleri Reisliği, ilk kez bir hutbe mecmuası hazırladı ve Türkçe olarak yayınladı.
1927 (15 Aralık)	☐ Şuray-ı Devlet (Danıştay)'in aldığı 846 sayılı karar ile "Din görevliliği" "memurîn" (devlet memurluğu) sınıfından çıkarıldı ve görevlilerin ihracına karar verildi.
1928 (1 Ocak)	☐ Devlet memurluğu sınıfından çıkarılan Din Hizmetlileri o günkü tabiriyle "Hademe-i Hayrat" (Hayır Hizmetçisi) olarak vasıflandırıldı.
1928 (10 Nisan)	☐ Türkiye Cumhuriyetinin ilk anayasası olan Teşkilat-ı Esasiye'nin ikinci maddesinde yer alan "Türkiye devletinin dini, Din-i İslâm'dır" ifadesi çıkarıldı. ☐ Cumhurbaşkanı ve milletvekillerinin yemin metnindeki dinî öge kaldırıldı. ☐ Teşkilat-ı Esasiye'de yer alan "Ahkam-ı şer'iyye'nin tenfizi (dini hükümlerin uygulanması)", TBMM'nin görevleri arasından çıkarıldı.
1928 (28 Mayıs)	☐ 1283 sayılı yasa ile uluslararası rakamlar benimsendi.
1928 (20 Haziran)	☐ İstanbul Darülfünûn İlahiyat Fakültesinden bir grup hoca tarafından, "İslâmiyeti İslah" veya "İbadet Reformu" olarak bilinen dinde reform teklifleri içeren bir proje hazırlanarak neşredildi.
1928 (1 Kasım)	☐ 1353 sayılı yasa ile Arap alfabesi kullanımdan kaldırılarak Latin harfleri kabul edildi. Bu kanunla Türkçe kitapların eski harflerle basım ve satışı yasaklandı.
1929	☐ Kur'an Kursları resmen kapatıldı. ☐ İlkokulların programlarındaki Din Bilgisi dersleri kaldırıldı.
1929 (30 Kasım)	☐ Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı), "ilkokul müfredat programındaki Din derslerinin okutulacağı, ancak öğrencilerin imtihana tabi tutulmayacakları" şeklinde bir karar aldı.
1930	☐ Kütahya ve İstanbul İmam ve Hatip Mektepleri resmen kapatıldı.
1930 (28 Ekim)	☐ Bakanlıkça, Perşembe günleri öğleden sonra isteyen 5. sınıf öğrencilerine Din Bilgisi derslerinin okutulabileceği bildirildi.

1930 (10 Aralık)	☐ Diyanet İşleri Reisliği bilgisi dahilinde, İstanbul Müftülüğü'nün 10.12.1930 tarihli tamimi ile, İstanbul'da "12 yaşından küçüklere hiçbir şey öğretilmemek, büyüklere ise sadece Kur'an-ı Kerim ve namaz sure ve dualarını öğretebilmeleri" için bazı hocaefendilere izin verildi.
1931	☐ İbtida-i Daru'l-Muallimîn ve İbtida-i Daru'l-Muallimatların programlarındaki Din dersleri programdan çıkarıldı.
1931 (26 Mart)	☐ Yeni ölçü ve tartı sistemine geçildi.
1932 (3 Şubat)	☐ Tekbir, Ezan ve Kamet Türkçe tercümeleriyle okunmağa başlandı.
1932 (19 Şubat)	☐ Halk evleri açıldı.
1932	☐ Kütahya ve İstanbul İmam ve Hatip Mektepleri son mezunlarını vererek fiilen kapanmış oldular.
1933 (8 Mart)	☐ Vaiz ve Dersiam sınıfındaki kadrolarda boşalma oldukça yerlerine yeni atama yapılmamasını öngören 2171 sayılı "Vaiz ve Dersiam Maaşları Hakkında Kanun" kabul edildi.
1933 (31 Mayıs)	☐ 2252 sayılı kanunla "Darulfünun" kaldırıldı ve yerine İstanbul Üniversitesi'nin kurulması kararlaştırıldı.
1933	☐ 1924'de açılan Darulfünun İlahiyat Fakültesi kapatıldı. Yerine İslâmî Tetkikler Enstitüsü kuruldu.
1933 (1 Ağustos)	☐ Maarif Vekaleti, "İstanbul Üniversitesi" adıyla bir müessese kurmakla görevlendirildi.
1934 (5 Mart)	☐ İlahiyat Fakültesi profesörlerinden M.Şerafettin Yaltkaya tarafından "Kur'an'ın Türkçe Tercümesiyle Namazda Okunması" başlıklı bir rapor hazırlandı ve devlet yetkililerine sunuldu.
1934 (21 Haziran)	☐ Soyadı kanunu kabul edildi.
1934 (24 Kasım)	☐ Ayasofya Camii'nin müze haline çevrilme kararı alındı.
1934 (26 Kasım)	☐ 2590 sayılı yasa ile, "ağa, hacı, hafız, hoca, molla, efendi, bey, beyefendi, hanım, hanımefendi, paşa hazretleri..." gibi eski toplum yapısını yaşatan ünvanların kullanılması yasaklandı.
1934 (3 Aralık)	☐ 2596 sayılı "Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun" kabul edildi. Bu kanunla din adamlarının mabet dışında dini kıyafetle dolaşmaları yasaklandı.
1935 (27 Mayıs)	☐ Cuma tatili 2739 sayılı yasa ile Pazar'a alındı.

1936	□ İslamî Tetkikler Enstitüsü kapatıldı. Bunun yerine Edebiyat Fakültesi "İslâm Dini ve Felsefesi" adlı okunması mecburi olmayan bir ders konuldu.
1937	□ Laikliğin anayasal bir ilke olarak kabul edilmesi.
1937 (15 Ocak)	□ Vaiz ve Dersiam sınıfındaki kadrolarda boşalma oldukça yerlerine yeni atama yapılmamasını öngören 2171 sayılı "Vaiz ve Dersiam Maaşları Hakkında Kanun" değişik 3052 sayılı kanunla yürürlükten kaldırıldı.
1939	□ Köy ilkokullarının programlarından da Din bilgisi dersleri çıkarıldı.
1940 (17 Nisan)	□ 3803 sayılı "Köy Enstitüleri Kanunu" çıkarıldı ve bu kanuna dayanarak Köy Enstitüleri açılmağa başlandı. Bu okulların programlarında Din dersleri yer almadı.
1941 (2 Haziran)	□ Ezan, kamet, tekbir ve salavat-ı şerifeleri Türkçe tercümeleriyle okumayıp Arapça aşıyla okuyanlar için Türk Ceza Kanunu'nun 526. maddesi gereği ceza öngörüldü. Bu tarihte çıkarılan 4055 sayılı kanunla, herhangi bir yerde, görev dışında olsa veya görevli olmasa bile Arapça ezan okuyanlar ve tekbir getirip, salavat-ı şerife zikredenlerin 3 (üç) ay hapisle cezalandırılması kabul edildi.
1945 (15 Ocak)	□ 4696 sayılı "Bazı ay adlarının değiştirilmesi hakkında kanun layihası" çıkarıldı. Kanunla: Teşrin-i evvel, Ekim; Teşrin-i sani, Kasım; Kanun-u evvel, Aralık; Kanun-u sani, Ocak olarak değiştirildi.
1948 (19 Şubat)	□ TBMM, İlkokulların 4. ve 5. sınıflarına program dışı ve isteğe bağlı okutulmak üzere Din Bilgisi dersleri konulması kararı aldı.
1948 (30 Aralık)	□ Maarif Vekilliği Milli Talim ve Terbiye Heyetinin 247 sayılı kararı ile 10 haftalık İmam ve Hatip Yetiştirme Kursları açıldı.
1949 (15 Şubat)	□ Öğrenci velilerinin veya anne babaların yazılı müracaatı şartıyla ders saatleri dışında ve sınıf geçmeyi etkilemeyecek şekilde İlkokulların 4. ve 5. sınıflarına konulan haftada 2 saatlik isteğe bağlı Din Bilgisi dersleri okutulmaya başlandı. Bu Din derslerini öğretmenlerin okutmasının da isteğe bağlı olduğu bildirilmiştir.
1949 (9 Mayıs)	□ Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin açılması TBMM'nce kabul edildi.
1949 (21 Kasım)	□ Ankara Üniversitesine bağlı olarak açılan İlahiyat Fakültesi eğitim öğretime başladı.
1950 (4 Mart)	□ 19 türbenin tekrar açılma kararı TBMM'nde kabul edildi.

1950 (23 Mart)	☐ 5634 sayılı “Diyamet İşleri Başkanlığı Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki 2800 Sayılı Kanunda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair 3665 Sayılı Kanuna Ek Kanun” kabul edildi. Bu kanunla birlikte; ☐ Teşkilatın adı “Diyamet İşleri Başkanlığı” şeklinde değiştirildi. ☐ Camilerin ve cami görevlilerinin idaresi Diyanete iade edildi. ☐ Bütün vaizler maaşlı kadrolara geçirildi. ☐ Gezici vaizlik kadroları ihdas edildi.
1950 (14 Haziran)	☐ Türk Ceza Kanununun Arapça ezan, kamet, tekbir ve salavat-ı şerife okuma yasağı getiren ve okuyanları cezalandıran 526. maddesi kabulünden 9 (dokuz) yıl sonra vicdan hürriyetine ve laikliğe aykırı bulunarak değiştirildi.
1950 (16 Haziran)	☐ Arapça ezan okuma yasağını kaldıran 5665 sayılı kanun TBMM’nde kabul edildi.
1950 (5 Temmuz)	☐ Devlet radyolarında ilk kez Kur’an-ı Kerim yayını yapıldı.
1950 (7 Ekim)	☐ İlkokul öğretmenlerine Din derslerini verme mecburiyeti getirildi.
1950 (4 Kasım)	☐ İlkokulların 4. ve 5. sınıflarında program dışı okutulan Din Dersleri programa dahil edilmesi Bakanlar Kurulunca kabul edildi.
1950 (7 Kasım)	☐ 4 Kasım 1940 tarihli Bakanlar Kurulu kararı valiliklere gönderilen bir genelge ile uygulamaya kondu. Böylece, Din derslerini almak istemeyenler, velilerinin veya anne babalarının yazılı müracaatı ile durumu okula bildirmeleri gerektiği ve bunların imtihanlardan muaf tutulacağı bildirildi.
1950 (18 Aralık)	☐ Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki, İmam-Hatip Okullarının açılmasında önemli rolü olan ve dini hayatta o dönemde yaşanan sıkıntıları ve çözüm önerilerini içeren, “Din Tedrisatı ve Dini Müesseseler Hakkında Bir Rapor” başlıklı çalışmasını yayınladı.
1951 (13 Ekim)	☐ Müdürler Komisyonu, “İmam-Hatip Okulları” açılması kararı aldı.
1951 (17 Ekim)	☐ İlk İmam-Hatip Okulları (ilkokul sonrası 4 yıllık olarak) yedi ilimizde (Ankara, Adana, Isparta, İstanbul, Kayseri, Konya ve Maraş’ta) açıldı.

1951 (25 Ekim)	☐ 173 Sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile Köy Enstitülerinin 3. ve 4. sınıflarına haftada 1 (bir) saatlik "Din Dersi" konuldu.
1953 (16 Mart)	☐ İlk kez Ankara Radyosunda "Din ve Ahlâk Saati" programı yapıldı.
1953	☐ Öğretmen okullarının 9. ve 10. (Lise 1. ve 2.) sınıflarına haftada 1 saat mecburi Din Dersleri konuldu.
1954	☐ 4 yıl olarak tasarlanan İmam-Hatip Okullarına 3 yıllık lise kısımları ilave edilerek öğretim süresi 7 yıla çıkarıldı.
1954 (4 Şubat)	☐ 6234 sayılı kanunla Köy Enstitüleri ile Öğretmen okulları İlköğretmen okulları adıyla birleştirildi.
1955	☐ İlk defa açılan İmam-Hatip Okullarının üç yıllık ikinci kısımları öğretime başladı.
1956 (7 Ocak)	☐ Ortaokulların 1. ve 2. sınıflarına haftada bir saat isteğe bağlı Din dersleri konuldu.
1956	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı ilk süreli yayın faaliyetine "Reislik Mecmuası" adlı bir dergi ile başladı.
1958	☐ İmam-Hatip Okulları ilk mezunlarını verdiler.
1958	☐ İlk defa açıldıklarında Özel Okullar Müdürlüğüne bağlı olan İmam Hatip Okulları bu yılda Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlandılar.
1959 (10 Haziran)	☐ Yüksek İslâm Enstitüsü adıyla yeni bir dinî yüksek öğretim kurumu açılması kararlaştırıldı. ☐ İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün açılmasına ilişkin 7344 sayılı kanun kabul edildi.
1959 (19 Kasım)	☐ İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1960 (20 Nisan)	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı ilk kez bir Kur'an-ı Kerim basımı gerçekleştirdi.
1960 (14 Temmuz)	☐ Türk Dil Kongresi ezanın tekrar Türkçe okunması için karar aldı. Fakat bu karar, 27 Mayıs 1960 ihtilali ile birlikte kurulan Milli Birlik Komitesince onaylanmadı.
1961(10 Temmuz)	☐ Din Eğitimi Müdürlüğü kuruldu. ☐ İmam Hatipler ve Yüksek İslâm Enstitüleri Din Eğitimi Müdürlüğüne bağlandılar.
1962 (1 Ocak)	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı, "Diyanet Dergisi" adlı aylık süreli bir yayın faaliyetine başladı ve aynı adla halen devam etmektedir.
1962 (7 Ağustos)	☐ Konya Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.

1964 (29 Nisan)	□ Din Eğitimi Müdürlüğü, Din Eğitimi Genel Müdürlüğü haline getirildi.
1965 (16 Aralık)	□ Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1966 (25 Ağustos)	□ İzmir Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1967	□ “Orta Dereceli Okulların Açılma Esasları Hakkında” bir yönetmelik yürürlüğe konuldu. Bu yönetmeliğe göre İmam-Hatip Okulları, nüfusu ancak 60.000’den fazla olan yerleşim merkezlerinde açılabilecekti. Aynı yönetmelikte, ortaokullar için en az 2.000-3.000, liseler için 10.000-15.000, Sanat Enstitüsü (Endüstri Meslek Lisesi) ve Kız Sanat Enstitüsü (Kız Meslek Lisesi) için 20.000 nüfuslu olma şartı getirildi.
1967 (21 Eylül)	□ 343 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla Lise ve dengi okulların 1.ve 2. sınıflarına haftada birer saat isteğe bağlı Dinbilgisi dersleri konuldu.
1968	□ ODTÜ Mütevelli Heyetince alınan bir kararla genel lise mezunları ile birlikte bütün orta dereceli meslek ve teknik okul mezunlarının da bu üniversiteye girmelerine imkan tanınırken sadece İmam-Hatip Okulları dışarıda bırakıldı.
1968 (22 Kasım)	□ Diyanet İşleri Başkanlığı “Diyanet Gazetesi” adlı yeni bir süreli yayın faaliyetini başlattı. Bu adla 1990’a kadar yayını sürdürdü.
1969 (30 Temmuz)	□ Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1971 (12 Şubat)	□ Atatürk Üniversitesi Senatosu, Üniversiteye bağlı olarak “İslâmî İlimler Fakültesi” adıyla Erzurum’da bir fakülte açılmasına karar verdi. Fakülte 1971-1972 öğretim yılında eğitim öğretime başladı.
1971 (4 Ağustos)	□ Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığının 225 sayılı kararı ile 4+3=7 yıllık olan İmam-Hatip Okulları 3+4=7 yıllık hale dönüştürüldü ve orta kısımdan meslekî (dinî) dersler çıkarıldı.
1972	□ Yürürlüğe konulan “İmam-Hatip Okulu İdare Yönetmeliğinin 117. maddesi ile kız öğrencilerin İmam-Hatip Okullarına kayıt yaptırıp okumaları yasaklandı.

1973 (14 Haziran)	☐ Yürürlüğe giren 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun ve 32. maddesiyle, "İmam-Hatip Okulu" ismi "İmam-Hatip Lisesi" olarak değiştirildi. ☐ Yine 1739 sayılı bu kanunla İmam-Hatip Okulu programları yeniden lise programlarına göre düzenlendi ve İmam-Hatip Lisesi mezunları üniversitelerin bazı bölümleri ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bütün yüksek okullara girme hakkına kavuştular. ☐ İlköğretmen Okulları kademeli olarak kapatılmaya başlandı ve Öğretmen Lisesi adıyla yeni bir eğitim öğretim kurumu haline dönüştürüldü.
1973	☐ Mecburi temel eğitimin 8 yıla çıkarılması benimsendi.
1974	☐ İlkokul 4. ve 5. sınıf, ortaokul ve liselerin bütün sınıflarına haftada birer saatlik mecburi Ahlâk dersi konuldu. ☐ İmam-Hatip Liselerinin orta kısmına yeniden Kur'an-ı Kerim ve Arapça dersleri ilave edildi.
1975 (25 Eylül)	☐ Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1976	☐ 1972'de konulmuş olan "kız öğrencilerin İmam-Hatip Okullarına kayıt yaptırma yasağı" Danıştay'ın kararı ile bozularak kaldırıldı. ☐ Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Üniversite, Akademi eve Yüksek Okullara gönderilen bir genelge ile İmam-Hatip Lisesi mezunları 1976-1977 öğretim yılından itibaren bazı yüksek öğretim kurumlarına fiilen girmeye başladılar.
1976 (7 Eylül)	☐ Samsun Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.
1976 (23 Eylül)	☐ 345 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararıyla ortaokul 3. ve lise 3. sınıflara isteğe bağlı birer saat Din Bilgisi dersi konuldu.
1979 (1 Temmuz)	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı "Diyanet Çocuk Dergisi" adıyla çocukların din eğitimlerine yönelik yeni bir yayın faaliyeti başlattı. Aynı adla halen yayımına devam etmektedir.
1979	☐ Eğitim Enstitüsü'nün programına 2 saatlik "Din Bilgisi Öğretimi" dersi konuldu.
1980 (2 Haziran)	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı, yayınladığı bir genelge ile, din görevlilerinin camilerde herkese yönelik Kur'an-ı Kerim ve Dini Bilgi Kursları düzenlemelerinin zorunlu olduğunu duyurdu.
1980 (4 Eylül)	☐ Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.

1981	☐ Yozgat Yüksek İslâm Enstitüsü kapatıldı.
1981 (6 Kasım)	☐ Milli Güvenlik Konseyi'nin onayından geçen 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu yürürlüğe girdi. Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra; ☐ Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) oluşturuldu. ☐ Yüksek öğretim üst kuruluşları, bütün yüksek öğretim kurumları, bağlı birimleri ve bunlarla ilgili faaliyet esasları bu kanun kapsamına alındı.
1982 (20 Temmuz)	☐ 41 sayılı "Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin kabulü ile; ☐ İstanbul, Konya, Kayseri, İzmir, Bursa, Samsun, Yüksek İslâm Enstitüleri İlahiyat Fakültesi haline dönüştürüldü ve üniversitelere bağlandılar. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi aynı üniversitede aynı adla kaldı. ☐ Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi ve Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsü bir çatı altında İlahiyat Fakültesi adıyla birleştirildi ve Atatürk Üniversitesine bağlandı. ☐ (2 yıllık) Eğitim Enstitüleri kapatıldı. Onların yerine Eğitim Yüksek Okulları açıldı. Programlarında 2 (iki) saat Din Kültürü ve Ahlâk Öğretimi dersine yer verildi.
1982	☐ Anayasa'nın 24. maddesi ile "Din Bilgisi" ve "Ahlak" dersi dersi "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi" adıyla birleştirilerek tek ders halinde bütün ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulması mecburi hale getirildi. Bu dersin ilkokul 4. ve 5. ortaokul 1. 2. ve 3. sınıflarda haftada 2'şer saat, lise 1. 2. ve 3. sınıflarında ise 1'er saat okutulması kabul edildi.
1983 (13 Kasım)	☐ Anayasa değişikliği ile birlikte Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün adı, 179 sayılı kanun hükmünde kararnamenin 4. maddesi ile "Din Öğretimi Genel Müdürlüğü" şeklinde değiştirildi.
1983	☐ 1982 Anayasasının kabulünden sonra 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 31. maddesi "Lise ve dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmağa hak kazanır ..." şeklinde düzenlendi ve bununla birlikte bütün meslekî ve teknik lise mezunları ile birlikte İmam-Hatip Lisesi mezunları da 1983 yılından itibaren istisnasız bütün üniversitelere ve onlara bağlı yüksek okullara girebilme hakkına sahip oldular. ☐ 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunundaki "temel eğitim" ifadesi "ilköğretim"e çevrildi.

1985	☐ İlk Anadolu İmam-Hatip Lisesi İstanbul/Kartal'da Almanca eğitim yaptırmak üzere açıldı.
1987	☐ Gaziantep Üniversitesi Şanlıurfa İlahiyat Fakültesi açıldı. (Bu fakülte daha sonra Harran Üniversitesine bağlandı).
1988 (8 Nisan)	☐ Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Diyanet Vakfı ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından ortaklaşa organize edilen "Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri" Ankara'da başladı ve 3 gün devam etti.
1988 (29 Aralık)	☐ YÖK 2 (iki) yıllık İlahiyat Meslek Yüksek Okullarının açılmasını kabul etti.
1989 (23 Ocak)	☐ Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının 01395 sayılı kararı ile Marmara Üniversitesi (İstanbul), Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir), Ankara Üniversitesi (Ankara), Uludağ Üniversitesi (Bursa) İlahiyat Fakülteleri Dekanlıklarına bağlı olarak 2 yıllık İlahiyat Meslek Yüksek Okulları açılması kabul edildi.
1989	☐ Marmara Üniversitesi (İstanbul) İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açıldı. ☐ Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir) İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açıldı. ☐ İstanbul/Kartal'daki Anadolu İmam-Hatip Lisesine İngilizce şubesi açıldı.
1989 (12 Ekim)	☐ Türkiye Diyanet Vakfı tarafından organize edilen ve Hz Peygamber'in doğum yıl dönümlerini kutlama amacını taşıyan "Kutlu Doğum Haftası"nın ilki gerçekleştirildi. Kutlu Doğum Haftası her yıl belli tarihlerde bütün yurt sathında İlahiyat Fakülteleri ve Diyanet personeli işbirliğiyle konferans, açikoturum, panel vb. çeşitli etkinliklerle kutlanmaya devam etmektedir.
1991 (3 Haziran)	☐ Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Yürütme Kurulunun 91.25.713 sayılı kararı ile Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2 yıllık Erzincan İlahiyat Meslek Yüksek Okulu kurulması kabul edildi. Ancak, Yüksek Öğretim Kurulunun 12.09.1991 tarih ve 91.33.1014 sayılı kararı ile eğitim-öğretime başlaması kesinleşti. ☐ Atatürk Üniversitesi Erzincan İlahiyat Meslek Yüksek Okulu eğitim öğretime başladı.
1992	☐ Uludağ Üniversitesi (Bursa) İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açıldı.

1992	☐ Eğitim Yüksekokulları Eğitim Fakülteleri bünyesinde "Sınıf Öğretmenliği" haline dönüştürüldüler. Programlarında "Din Kültürü ve Ahlak Öğretimi" dersi yerini korudu.
1993	☐ Bursa, İstanbul-Güngören, Isparta ve Konya Anadolu İmam-Hatip Liseleri (klasik) İmam-Hatip Liselerine bağlı şubeler halinde, Bozyazı/İçel'de ise müstakil müdürlük halinde açıldılar.
1993	☐ Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ İnönü Üniversitesi (Darende) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Karadeniz Teknik Üniversitesi (Rize) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Sakarya Üniversitesi (Sakarya) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Süleyman Demirel Üniversitesi (Isparta) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van) İlahiyat Fakültesi açıldı.
1993 (1 Kasım)	☐ Cumhuriyet Döneminde ilk kez Din şûrası (I. Din Şûrası) Ankara'da toplandı.
1994	☐ Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Çukurova Üniversitesi (Adana) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Fırat Üniversitesi (Elazığ) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Gazi Üniversitesi (Çorum) İlahiyat Fakültesi açıldı. ☐ Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon) İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açıldı. ☐ Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van) İlahiyat Meslek Yüksek Okulu açıldı.
1995	☐ Onsekiz Mart Üniversitesi (Çanakkale) İlahiyat Fakültesi açıldı.
1995 (23 Ekim)	☐ Avrasya İslâm Şûrası (Türk Cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas Ülkeleri, Türk ve Müslüman Toplulukları Din Hizmetleri İstişari Toplantısı) Ankara'da başladı.
1996 (21 Ekim)	☐ II. Avrasya İslâm Şûrası" İstanbul'da toplandı..
1996	☐ İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretime başladı.

1997 (16 Ağustos)	❑ Sekiz (8) yıllık kesintisiz zorunlu eğitim olarak bilinen 4306 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslekî Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.03 1988 tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kağıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun" kabul edildi. Bu kanunun kabulünden sonra; ❑ İmam-Hatip Liselerinin Orta kısımları resmen kapatılmış oldu. (Halen orta kısımda kayıtlı bulunanlar bu okullarda öğrenimlerini tamamlayabilecek, ancak yeniden kayıt yapılmayacaktı.) ❑ Kur'an Kurslarına kayıt yaptırabilmek için "8 yıllık ilköğretim okulu mezunu olmak" şartı getirildi.
1997	❑ Sütçü İmam Üniversitesi (Kahramanmaraş) İlahiyat Fakültesi açıldı. ❑ Osman Gazi Üniversitesi (Eskişehir) İlahiyat Fakültesi'nin resmi açılışı.
1998 (19 Ağustos)	❑ Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 174 sayılı kararı ile İmam-Hatip Lisesi, Hazırlık sınıfı (1) + 3 = 4 yıllık bir lise olarak yeniden düzenlendi.
1998	❑ 9 ayrı üniversiteye bağlı İlahiyat Fakültelerinde 4 yıllık "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü" açıldı ve fiilen öğretime başladı. ❑ İlahiyat Fakültelerinin program ve öğretim süresi yeniden düzenlendi. Bu yeni değişiklikle birlikte; ❑ Hazırlık sınıfı kaldırılarak 4 yıllık lisans eğitimi veren bir kurum haline getirildi. ❑ İlahiyat Lisans programı uygulayan bölümlerin programlarından pedagojik formasyon dersleri çıkarıldı. Mezunlarına, 1,5 yıllık tezsiz yüksek lisans yapmaları durumunda İmam-Hatip Liselerinde meslek dersleri öğretmeni, diğer liselerde ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olabilecekleri şekilde yeni bir statü kazandırıldı. Bunun yanında önceden olduğu gibi, isteyenler Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde görev alabileceklerdir.

KAYNAKLAR

- AKYÜZ, Yahya, Türk Eğitim Tarihi, (Başlangıçtan 1993'e), 5. bs., İstanbul, 1994.
- BULUT, Mehmet, Kuruluşunun 74. Yıldönümü Münasebetiyle Diyanet İşleri Başkanlığı Kronolojisi, Diyanet İlmî Dergi, c. 34, sy. 1, Ocak-Şubat-Mart 1998, s. 99-114.
- CEBECİ, Suat; Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi, Akçağ Yay, Ankara, 1996.
- CEYLAN, Hasan Hüseyin, Cumhuriyet Dönemi Din-Devlet İlişkileri, İstanbul, 5. bs. 1991-1992.
- Cumhuriyet Döneminde Eğitim, MEB. İstanbul, 1983.
- ERGİN, Osman, Türkiye Maarif Tarihi, 1-5 cilt, İstanbul, 1977.
- ERTAN, Veli- KÜÇÜK, Hasan; Cumhuriyet Devrinde Din Eğitimi Din Müesseseleri ve Din Alimleri, İst. 1976.
- KARA, Mustafa, Din Hayat Sanat Açısından Tekkeler ve Zaviyeler, Dergah Yay. 3. bs. İstanbul, 1990.
- KAYA, Yahya Kemal; İnsan Yetiştirme Düzenimiz, Politika Eğitim Kalkınma, 2. bs. Ankara, 1977
- KÜRKÇÜOĞLU, Ö. ve ark.; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Yüksek Öğretim Kurulu Yay, Ankara, 1989.
- ÖCAL, Mustafa; İmam-Hatip Liseleri ve İlköğretim Okulları, Ensar Neşr. İst. 1994.
- Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1992-1993 Öğretim Yılı Din Eğitimi Ders Notları.
- "Orta ve Yüksek Öğretim'de Din Öğretimi", Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Türk Ocakları Genel Merkezince İzmir'de düzenlenen "Cumhuriyet'in 75. yılında Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi", adlı sempozyumda sunulan bildiri, s. 8-9.
- Reed, Howard A.; "Türkiye'nin Yeni İmam-Hatip Okulları, Bkz. Yavuz, Hulusi, Osmanlı Devleti ve İslamiyet, İst. 1991.
- YÜCEL, Hasan Ali; Türkiye'de Orta Öğretim, Kültür Bakanlığı yay. Ankara, 1994.